

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**Podklady pre vypracovanie Správy o fungovaní trhu
s elektrinou v Slovenskej republike**

Február 2009

Protimonopolný úrad
Slovenskej
republiky

OBSAH

<i>PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY</i>	1
1 Úvod	3
2 Legislatíva	4
2.1 Základný právny rámec európskej legislatívy v oblasti elektroenergetiky.....	4
2.2 Základný právny rámec slovenskej legislatívy v oblasti elektroenergetiky ...	4
3 Trh s elektrinou v SR a jeho zhodnotenie.....	6
3.1 Všeobecné zhodnotenie trhu s elektrinou v SR.....	7
3.1.1 Štátne regulačné zásahy.....	8
3.1.2 Absencia centrálného dátového skladu.....	9
3.2 Výroba elektriny v SR.....	9
3.2.1 Rozhodnutia vo VHZ	11
3.2.2 Aukcie Slovenských elektrární, a.s. na predaj elektriny	12
3.3 Prenos elektriny v SR	12
3.4 Distribúcia elektriny v SR	15
3.4.1 Regionálni prevádzkovatelia distribučnej sústavy	15
3.4.1.1 ZSE Distribúcia, a.s.....	16
3.4.1.2 Stredoslovenská energetika – Distribúcia, a.s.	16
3.4.1.3 Východoslovenská distribučná, a. s.	17
3.4.2 Lokálni prevádzkovatelia distribučnej sústavy.....	17
3.4.3 Zhodnotenie distribúcie elektriny v SR	18
3.5 Obchodovanie s elektrinou v SR	19
3.5.1 Veľkoobchod s elektrinou v SR	23
3.5.2 Maloobchod s elektrinou v SR.....	24
3.6 Zhodnotenie informovanosti subjektov na trhu s elektrinou v SR.....	25
4 Záver	26

1 Úvod

Protimonopolný úrad SR (ďalej len „úrad“) ako ústredný orgán štátnej správy na ochranu a podporu hospodárskej súťaže je v zmysle zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona SNR č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) oprávnený vykonávať dohľad nad dodržiavaním súťažných pravidiel na jednotlivých relevantných trhoch. Úrad vypracoval Správu o výsledkoch prešetrovania na trhu s elektrinou v SR (ďalej len „správa“), v rámci ktorej zhodnotil trh s elektrinou v SR z pohľadu hospodárskej súťaže a poukázať na možné problémy súvisiace s rozvojom hospodárskej súťaže v tomto sektore. Pre účely tejto správy vykonal úrad prešetrovanie na trhu s elektrinou v SR.

Cieľom správy je v skratke charakterizovať trh s elektrinou v SR z pohľadu legislatívy a jeho účastníkov a následne zhodnotiť fungovanie jednotlivých segmentov tohto trhu, identifikovať možné súťažné problémy a navrhnúť ich riešenie.

Úrad čiastočne čerpal informácie a podklady z verejne dostupných zdrojov, zo svojej predchádzajúcej činnosti, vychádzal i zo Správy o výsledkoch prešetrovania v sektore energetiky, ktorú vydala Európska Komisia dňa 10.1.2007, ale hlavne vykonal detailné prešetrovanie na trhu s elektrinou v SR. V rámci tohto prešetrovania úrad oslovil 83 podnikateľských subjektov, medzi ktorých patria výrobcovia elektriny, prevádzkovatelia distribučných sústav, prevádzkovateľ prenosovej sústavy, obchodníci s elektrinou ako i koncoví odberatelia (priemyselní odberatelia). V rámci tohto prešetrovania úrad zaslal osloveným subjektom dotazníky, v ktorých požadoval informácie týkajúce sa aktivít týchto účastníkov v oblasti elektroenergetiky, názory na možné problémové oblasti na tomto trhu, informácie o cenotvorbe a preferenciách na trhu s elektrinou v SR. Predmetné informácie a podklady požadoval úrad za obdobie posledných 4 rokov. Podnikatelia v rámci tohto prešetrovania dostali možnosť komplexne sa vyjadriť k trhu s elektrinou v SR. Úrad pri vyhotovení tejto správy vychádzal v prvom rade z odpovedí jednotlivých oslovených účastníkov trhu, pričom odpovede boli úradom posúdené a na ich základe bola vypracovaná predmetná správa.

2 Legislatíva

2.1 Základný právny rámec európskej legislatívy v oblasti elektroenergetiky

Liberalizácia európskeho trhu s elektrinou bola odštartovaná smernicou 96/92/EC z 19.12.1996 s účinnosťou od 19.02.1997. Zámerom tejto smernice bolo prispieť k vytvoreniu vnútorného trhu s elektrinou v rámci EU. 01. júla 2004 bola vyššie uvedená smernica nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES. Táto smernica požaduje právny unbundling činností prenosu a distribúcie od ostatných činností vertikálne integrovaného podniku a taktiež uložila povinnosť členským štátom úplne otvoriť (liberalizovať) trh s elektrinou. Táto smernica bola transponovaná Slovenskou republikou do zákona č. 656/2004 Z.z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o energetike“).

Od 1.7.2004 nadobudlo účinnosť nariadenie (ES) č. 1228/2003 Európskeho parlamentu a rady z 26. júna 2003 o podmienkach pre prístup do siete pre cezhraničné výmeny elektriny. Toto nariadenie sa zameriava na určenie spravodlivých pravidiel pre cezhraničnú výmenu elektriny, čím podporuje súťaž v rámci vnútorného trhu s elektrinou.

Do zákona o energetike bola taktiež transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/89/ES z 18.1.2006 o opatreniach na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie a investícií do infraštruktúry.

2.2 Základný právny rámec slovenskej legislatívy v oblasti elektroenergetiky

Základný právny rámec v oblasti elektroenergetiky v SR tvorí nasledujúca primárna legislatíva:

- **zákon č. 276/2001 Z.z.** o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o regulácii“),
- **zákon č. 656/2004 Z.z.** o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nástrojmi na uplatňovanie regulačnej politiky na trhu s elektrinou sú všeobecne záväzné právne predpisy, ktoré upravujú práva a povinnosti účastníkov trhu s elektrinou v SR. Medzi najdôležitejšie všeobecne záväzné právne predpisy z pohľadu vypracovania tejto správy patria:

- **Nariadenie vlády SR č. 317/2007 Z.z.**, ktorým sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou (ďalej len „Nariadenie č. 317/2007“),
- **Vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 349/2008 Z.z.** z 27.8.2008, o pravidlách pre predaj elektriny formou aukcií účinná od 10.9.2008 (ďalej len „Vyhláška URSO o aukciách“),
- **Výnos Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 2/2008** z 28.7.2008 ktorým sa ustanovuje regulácia cien v elektroenergetike,
- **Výnos Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 7/2008** z 1.10.2008 ktorým sa dopĺňa výnos Úradu pre reguláciu sieťových odvetví z 18. júna 2008 č. 1/2008 o rozsahu cenovej regulácie v sieťových odvetviach a spôsobe jej vykonania a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré výnosy.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „URSO“) vo svojich výnosoch rozpracováva a ustanovuje rozsah cenovej regulácie v elektroenergetike, spôsob jej vykonania, rozsah a štruktúru oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady na návrh ceny.

3 Trh s elektrinou v SR a jeho zhodnotenie

1.8.2001 vznikol „Úrad pre reguláciu sieťových odvetví“, ktorý vznikol, ktorého úlohou je v súčasnosti hlavne:

- zabezpečovať transparentnú, nediskriminačnú a efektívnu hospodársku súťaž v sieťových odvetviach so zreteľom na ochranu spotrebiteľa,
- zabezpečovať účinné fungovanie trhu s tovarom a so službami v sieťových odvetviach,
- určovať alebo schvaľovať spôsob, postupy a podmienky na pripojenie a prístup do národnej prenosovej sústavy, distribučnej sústavy, prepravnej siete alebo distribučnej siete,
- určovať alebo schvaľovať spôsob, postupy a podmienky na tvorbu cien v niektorých oblastiach elektroenergetiky, plynárenstva, tepelnej energetiky a vodárenstva.

Zákon č. 107/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o regulácii okrem iného ustanovil vznik Rady pre reguláciu ako nezávislého kolektívneho štátneho orgánu stratégie a riadenia regulácie v sieťových odvetviach so sídlom v Bratislave. Hlavnou náplňou jej činnosti je najmä:

- vypracovanie návrhu regulačnej politiky,
- schvaľovanie rozsahu cenovej regulácie a spôsob vykonávania cenovej regulácie.

Podľa zákona o regulácii „členstvo v Rade pre reguláciu je nezlučiteľné s funkciou predsedu úradu a podpredsedu úradu ...“. V súčasnosti však predseda Rady pre reguláciu (je teda aj jej členom) zároveň vykonáva pôsobnosť predsedu URSO.

Pre účely tejto správy úrad rozdelil trh s elektrinou v SR na nižšie uvedené základné segmenty¹:

- výroba elektriny,
- prenos elektriny,
- distribúcia elektriny,
- obchodovanie s elektrinou (zahŕňa veľkoobchod a maloobchod).

Pre účely vypracovania správy úrad vymedzil nasledovné pojmy.

Výrobca elektriny je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má oprávnenie na výrobu elektriny.

Prenosom elektriny sa chápe preprava elektriny prenosovou sústavou na území SR alebo preprava elektriny prenosovou sústavou z a do prepojených sústav členských štátov Európskej únie alebo tretích štátov. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy je povinný zabezpečiť na území SR prenos elektriny.

¹ Tieto segmenty trhu s elektrinou v SR predstavujú popis jednotlivých častí trhu s elektrinou v SR pre účely tejto správy a nemožno ich považovať za vymedzenie tovarových relevantných trhov tak, ako je stanovené v zákone.

Preprava elektriny prenosovou sústavou z a do prepojených sústav členských štátov Európskej únie alebo tretích štátov sa uskutočňuje cez cezhraničné profily, ktoré spájajú susedné prenosové sústavy a umožňujú tak:

- a) **import elektriny** – tok zmluvne dohodnutého prijatého množstva elektriny z členského štátu Európskej únie, alebo z tretieho štátu do SR,
- b) **export elektriny** – tok zmluvne dohodnutého množstva elektriny zo SR do členského štátu Európskej únie, alebo do tretieho štátu,
- c) **tranzit elektriny** – tok zmluvne dohodnutého množstva elektriny cez územie SR na územie členského štátu Európskej únie alebo do tretieho štátu.

Distribúcia elektriny je preprava elektriny distribučnou sústavou na časti územia SR. **Prevádzkovateľom distribučnej sústavy** je právnická osoba, ktorá má povolenie na distribúciu elektriny na časti územia SR. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy je povinný zabezpečiť na svojom území distribúciu elektriny.

Pre účely tejto správy bude úrad rozlišovať **2 kategórie prevádzkovateľov distribučných sústav** a to:

- „**regionálni**“ prevádzkovatelia distribučných sústav – ročný objem distribuovanej elektriny každého z nich je viac ako 1 500 000 MWh ,
- „**lokálni**“ prevádzkovatelia distribučných sústav – ročný objem distribuovanej elektriny každého z nich je menej ako 1 500 000 MWh.

Veľkoobchod s elektrinou je činnosť subjektov, ktoré nakupujú elektrinu na účely ďalšieho predaja vynímajúc predaj koncovým odberateľom elektriny, sú držiteľom povolenia na dodávku elektriny podľa zákona o energetike a zároveň musia mať uzatvorenú Zmluvu o zúčtovaní odchýlky so SEPS. Subjekty vykonávajúce túto činnosť bude úrad označovať ako **veľkoobchodníkov s elektrinou**.

Pre účely tejto správy bude úrad pod pojmom **maloobchod s elektrinou** chápať predaj elektriny koncovým odberateľom elektriny. Subjekty vykonávajúce túto činnosť bude úrad označovať ako **maloobchodníkov s elektrinou**. **Koncovým odberateľom elektriny** je odberateľ elektriny v domácnosti, alebo odberateľ elektriny mimo domácnosti, ktorý nakupuje elektrinu pre vlastnú spotrebu.

Zákon o energetike nerozlišuje maloobchod a veľkoobchod s elektrinou v SR tak, ako je to rozlíšené v tejto správe. Používa iba pojem dodávka elektriny, a preto aj URSO vydáva povolenia iba na dodávku elektriny ako takú.

Z výsledkov prešetrovania vyplynuli viaceré problematické oblasti na trhu s elektrinou v SR, ktorými sa úrad bude v tejto kapitole bližšie zaoberať.

3.1 Všeobecné zhodnotenie trhu s elektrinou v SR

Vo všeobecnosti je trh s elektrinou špecifický tým, že vyrobená elektrina je neskladovateľná na rozdiel od iných energetických komodít (ako napr. zemný plyn, ropa, uhlie a pod.). To znamená, že v každom čase musí byť jej výroba a spotreba

vyrovnaná. Preto musí byť portfólio (nákup a predaj elektriny) každého podnikateľa vyrovnané. Inými slovami v okamihu výroby musí byť na trhu subjekt, ktorý ju ihneď spotrebuje.

3.1.1 Štátne regulačné zásahy

Štát je zodpovedný za tvorbu stabilného a fungujúceho trhu s elektrinou v SR. Na zabezpečenie tejto povinnosti štát využíva dostupné legislatívne prostriedky, ktorými sú napríklad zákony, nariadenia vlády SR, výnosy, vyhlášky a rozhodnutia.

Úrad z odpovedí oslovených subjektov zistil, že viaceré štátne regulačné zásahy nepodporujú stabilitu trhu s elektrinou v SR a jeho rozvoj. Medzi tieto možno zaradiť:

- Platbu za systémové služby v prípade vývozu elektriny, ktorú uhradí vývozca elektriny, ak nepreukáže, že vyvázaná elektrina bola na vymedzené územie dovezená (**tzv. „exportný poplatok“**) (§ 12 ods. 9 Nariadenia č. 317/2007),
- **Vyhláška URSO o aukciách**,
- Rozhodnutie ministerstva hospodárstva SR č. 5/2008 resp. rozhodnutie ministra hospodárstva č. 102/2008 (ďalej len „**Rozhodnutia vo VHZ**“).

Exportný poplatok – bol zavedený nariadením č. 317/2007. Tento poplatok spoplatňuje každú MWh rozdielu medzi exportovanou a importovanou elektrinou z a do SR. Pre rok 2008 bol vo výške 296 Sk/MWh. Poplatok bol zavedený v čase, kedy mali účastníci trhu s elektrinou zazmluvnené množstvo elektriny na rok 2008 s určitou cenou a so zavedením tohto poplatku nepočítali.

Vyhláška URSO o aukciách – upravila proces a podmienky organizovania predaja elektriny formou aukcií (napr. povinnosť určenia minimálnej ceny), čím obmedzila možnosti organizátora aukcie elektriny vybrať si vhodnú formu predaja elektriny prostredníctvom aukcie. Tento krok môže spôsobiť, že organizovanie aukcií pre predaj elektriny bude, vzhľadom na obmedzené možnosti, menej atraktívnym. Aplikácia ustanovení vyhlášky spôsobuje vyhlasovateľovi aukcie dodatočné transakčné náklady a zvýšenú administratívu, nakoľko pravidlá predaja elektriny formou aukcií musia prejsť schválením URSO. Vyhlasovateľ aukcie je povinný do konca apríla kalendárneho roka, v ktorom bude aukciu na predaj elektriny organizovať nahlásiť záväzné pravidlá pre túto formu predaja URSO. Tieto pravidlá mu musí URSO schváliť. Takýmto spôsobom sa obmedzuje možnosť vyhlasovateľa aukcie rozhodnúť sa pre zorganizovanie aukcie po tomto termíne, čím sa mu znemožňuje flexibilne reagovať na potreby trhu a realizáciu jeho obchodných zámerov a zavádza sa tak určitý stupeň regulácie pri predaji elektriny v SR formou aukcie.

Najväčším problémom, ktoré účastníci trhu uviedli v súvislosti so štátnymi regulačnými zásahmi bola ich **nepredvídateľnosť a nesystémovosť** spojená s narušením stability regulačného prostredia. Regulačné zásahy sa môžu prejaviť nechotou obchodníkov otvárať svoje pozície na trhu v SR, čím sa znižujú obchodné možnosti subjektov na trhu. Nestabilita legislatívneho prostredia má za následok

nárast rizika pri obchodovaní na trhu s elektrinou, čo sa môže premietnuť do vyššej ceny elektriny.

Úrad na základe vyššie uvedeného zastáva názor, že regulačné zásahy by mali byť systémové, predvídateľné a plánované, čím by sa podporila stabilita trhu s elektrinou v SR. Cieľom regulačných zásahov by mala byť podpora rozvoja konkurencie na trhu s elektrinou v SR.

Na cenu elektriny má vplyv veľké množstvo faktorov, avšak štátne regulačné zásahy môžu výraznou mierou ovplyvniť cenotvorbu účastníkov trhu s elektrinou v SR.

3.1.2 Absencia centrálného dátového skladu

Účastníkom trhu s elektrinou v SR chýba existencia centrálného dátového skladu, prostredníctvom ktorého by mali prístup ku všetkým dôležitým informáciám potrebným na obchodovanie na trhu s elektrinou v SR. Centrálny dátový sklad by mohol slúžiť ako komunikačná platforma medzi všetkými účastníkmi trhu s elektrinou v SR, prostredníctvom ktorej by si vymieňali informácie potrebné pre vykonávanie svojej činnosti v oblasti elektroenergetiky. Ďalej by mohol slúžiť na informovanie o prenosovej a distribučných sústavách, na výpočty cezhraničných prenosových kapacít, informácie o výpadkoch výrobných zdrojov, o plánovaných predajných kampaniach výrobcov elektriny, o nameranom množstve skutočnej spotreby jednotlivých odberateľov, o vyhlásených výberových konaniach odberateľmi a pod. Zabezpečenie dostatočnej informovanosti všetkých účastníkov trhu s elektrinou v SR zlepší konkurenčné prostredie.

3.2 Výroba elektriny v SR

Výroba elektriny v priebehu sledovaného obdobia prestala podliehať cenovej regulácii na základe transponovania európskej energetickej legislatívy do národnej legislatívy. Regulované sú len tzv. obslužné činnosti dodávané výrobcami elektriny a to poskytovanie podporných služieb a dodávka regulačnej elektriny pre prevádzkovateľa prenosovej sústavy, predaj vyrobenej elektriny na krytie strát v sústave prevádzkovateľom distribučných sústav a výroba elektriny vyrobenej v osobitných formách výroby elektriny, t.j. kombinovanou výrobou, z obnoviteľných zdrojov energie a z domáceho uhlia.

Avšak v roku 2008 rozhodol minister hospodárstva SR, že Slovenské elektrárne, a.s. sú povinné dodávať elektrinu v určitom množstve, za cenu určenú URSO, za účelom dodávky pre určité kategórie koncových odberateľov elektriny. Týmto krokom došlo k zavedeniu čiastočnej regulácii vo výrobe elektriny.

Na Slovensku má povolenie na výrobu elektriny 49 subjektov. Z hľadiska inštalovaného výkonu výrobných zariadení, množstva vyrobenej elektriny sú najvýznamnejším výrobcom elektriny v SR Slovenské elektrárne, a.s.

Spoločnosť Slovenské elektrárne, a.s. vznikla v roku 1994 transformovaním sa zo Slovenských elektrárenských podnikov, š.p. V roku 2002 došlo k vyčleneniu 2 samostatných podnikateľských subjektov a to Tepláreň Košice, a.s. (tepelná energetika) a Slovenská elektrizačná a prenosová sústava, a.s. (prevádzkovanie prenosovej sústavy). V apríli 2006 sa definitívne ukončila privatizácia 66% akcií, ktoré získala talianska spoločnosť Enel S.p.A. Vychádzajúc z histórie sú Slovenské elektrárne, a.s. najvýznamnejším výrobcom elektriny v SR až do súčasnosti.

Výroba elektriny v SR je charakteristická významným postavením Slovenských elektrární, a.s. a vysokou mierou koncentrácie tohto trhu. Okrem toho, že sú najväčším výrobcom elektriny, majú zároveň diverzifikovanú výrobnú základňu, ktorá pozostáva z jadrových, vodných a tepelných elektrární. Vzhľadom na trhový podiel Slovenských elektrární, a.s. a variabilitu ich výrobných zdrojov, môžu nielen flexibilne reagovať, ale zároveň aj významným spôsobom ovplyvňovať výrobu elektriny v SR, v čom majú veľkú konkurenčnú výhodu oproti ostatným výrobcom elektriny, ktorí väčšinou disponujú jedným typom elektrárne.

Table 1: Podiel Slovenských elektrární na celkovej výrobe elektriny v SR.

rok	2005	2006	2007	2008
výroba elektriny v SR v GWh	31 294	31 227	27 907	29 309
výroba elektriny Slovenských elektrární, a.s. v GWh	26 471	26 482	23 270	22 251
podiel Slovenských elektrární, a.s. (v %)	84,59%	84,80%	83,38%	75,92%

Ďalší výrobcovia elektriny sú:

- a) PPC Power, a.s.,
- b) U.S. Steel Košice, a.s.,
- c) Tepláreň Košice, a.s.,
- d) SLOVNAFT, a.s.,
- e) Mondi SCP, a.s.,
- f) SLOVINTEGRA ENERGY, s.r.o.,
- g) Vodohospodárska výstavba, š.p.

Vyššie uvedení výrobcovia, ako aj ostatní výrobcovia, nevlastnia taký veľký inštalovaný výkon svojich elektrární ako Slovenské elektrárne, a.s., ponúkajú na predaj menšie množstvá vyrobenej elektriny a nemajú takú diverzifikovanú výrobnú základňu ako Slovenské elektrárne, a.s. Väčšina týchto výrobcov využíva nimi vyrobenú elektrinu na vlastnú spotrebu, prípadne ju predáva za regulovanú cenu prevádzkovateľom distribučných sústav na krytie strát v sústave alebo prevádzkovateľovi prenosovej sústavy na podporné služby a regulačnú elektrinu. Iba v malej miere s ňou títo výrobcovia obchodujú. Vyššie uvedené podporuje fakt, že výroba elektriny v SR je koncentrovaná.

Objem výroby v SR bol v rokoch 2003 až 2006 stabilný. Na konci roka 2006 došlo k odstaveniu 1. bloku jadrovej elektrárne V-1 Jaslovské Bohunice. 31.12.2008 došlo k odstaveniu 2. bloku jadrovej elektrárne V-1 Jaslovské Bohunice. Odstavením týchto 2 blokov klesla výroba elektriny v SR, čím sa Slovensko stalo viac závislé od importu elektriny zo zahraničia. Slovenské elektrárne, a.s. plánujú dostavbu 3.

a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce, ktorej ukončenie a spustenie do prevádzky je plánované po roku 2012. Tým by sa nahradili oba odstavené bloky v Jaslovských Bohuniciach. Kritickým tak pre Slovensko zostáva obdobie do dostavby týchto nových blokov jadrovej elektrárne v Mochovciach a bude tak nútené pokryť časť svojej spotreby importom elektriny zo zahraničia.

Table 2: Prehľad výroby, importu, exportu a spotreby elektriny v SR v GWh.

rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Výroba	31 147	30 543	31 294	31 227	27 907	29 309
Export	10 878	10 592	11 292	10 923	11 855	8 891
Import	8 623	8 731	8 570	9 320	13 580	9 412
Saldo (import - export)	-2 255	-1 861	-2 722	-1 603	1 725	521
Spotreba	28 892	28 682	28 576	29 624	29 632	29 830

Vzhľadom na súčasnú situáciu výrobných kapacít s prihliadnutím na postupné odstavovanie jednotlivých výrobných kapacít a časovú náročnosť výstavby je pre Slovensko potrebné zo strany štátu podporovať výstavbu nových výrobných kapacít. Takouto snahou je napríklad zámer vlády postaviť novú jadrovú elektrárňu v lokalite Jaslovské Bohunice. Bližšie informácie o plánovanej výstavbe ďalších výrobných kapacít je možné získať z materiálu ministerstva hospodárstva SR „Stratégia energetickej bezpečnosti SR“².

Z pohľadu rozvoja konkurenčného prostredia v oblasti výroby elektriny SR by bolo vhodné podporiť výstavbu nových výrobných zdrojov spôsobom, ktorý by neposilňoval trhové postavenie už existujúcich významných účastníkov trhu s elektrinou v SR.

3.2.1 Rozhodnutia vo VHZ

Na základe uznesenia vlády SR č. 457/2008 z 02.07.2008 boli ministerstvom hospodárstva SR, resp. ministrom hospodárstva SR vydané rozhodnutia č. 5/2008 a č.102/2008.

Obe vyššie uvedené rozhodnutia majú povahu určenia konkrétnych subjektov, ktorým sú za určitých podmienok regulované spoločnosti povinné dodávať elektrinu, za cenu určenú Úradom pre reguláciu sieťových odvetví až do doby, pokiaľ nebude zohľadnený podiel výdavkov na energie na celkových príjmoch domácností s priemerom členských štátov EÚ a určujú aj množstvo elektriny, ktoré má byť dodané.

Cieľom cenovej regulácie je simulovať konkurenčnú cenu, teda nastaviť takú regulovanú cenu tovaru, ktorá by pokrývala náklady na tento tovar a primeraný zisk. Ak cena „nie je prijateľná pre spotrebiteľa“, tento problém sa môže riešiť cez sociálne dávky alebo cez služby vo verejnom záujme, kedy štát zaviazne podnikateľa poskytovať tovary pod trhovú cenu, ale zároveň mu stratu kompenzuje. Ceny plnia dôležitú signálnu funkciu smerom k ponuke ako aj k dopytu, preto je problematické, ak sa cez ceny riešia iné ciele.

² <http://www.economy.gov.sk/index/go.php?id=2228>

Predmetné rozhodnutia predstavujú riziko deformácie súťažného prostredia na trhu s elektrinou v SR. Ceny po regulačnom zásahu síce budú nižšie ako trhové, ale môžu spôsobiť narušenie trhového prostredia, deformovať trhové signály smerom k investorom, ako aj k hľadaniu racionalizačných opatrení na strane dopytu. Takéto nepredvídané rozhodnutia môžu vnášať neistotu na trhy aj smerom do budúcnosti. Odradenie potenciálnych hráčov na trhu výroby elektriny môže mať za následok už v strednodobom horizonte nárast trhovej sily regulovaného subjektu vzhľadom na vývoj výrobných kapacít na území SR, čo môže ešte zhoršiť existujúci stav na trhu.

Takto zvolený regulačný zásah do pomaly sa rozvíjajúceho liberalizovaného trhu s elektrinou v SR môže byť problematický aj vo vzťahu k uvedeným dlhodobým cieľom, ktoré si SR stanovila v uvedených politikách a vnímaný ako nesystémový, ktorý nekorešponduje s liberalizáciou trhu a rozvojom konkurenčného prostredia.

3.2.2 Aukcie Slovenských elektrární, a.s. na predaj elektriny

Slovenské elektrárne, a.s. predávali elektrinu formou aukcií v roku 2006 a v roku 2007. V roku 2006 zorganizovali Slovenské elektrárne, a.s. 4 aukcie a v roku 2007 len jednu aukciu. Najvýznamnejšie z pohľadu množstva ponúkanej elektriny boli aukcie č. 1/2006 a č. 1/2007, ktoré tak mali najvýraznejší dopad na trh s elektrinou spomedzi všetkých nimi organizovaných aukcií.

Aukcie mali pozitívny vplyv na rozvoj likvidity veľkoobchodného trhu s elektrinou v SR a umožnili účastníkom aukcií získať väčšie množstvá elektriny transparentným spôsobom, čo bolo inak v priebehu roka na trhu s elektrinou v SR v sledovanom období problém získať. Predaj elektriny formou aukcií tak predstavoval významný prínos k vzniku likvidného prostredia na trhu s elektrinou v SR. Avšak na druhej strane by rozvoju likvidity na veľkoobchode prospela ponuka väčšieho množstva elektriny a širšia ponuka produktov s možnosťou ich nákupu na viacročné obdobia zo strany Slovenských elektrární, a.s.

3.3 Prenos elektriny v SR

Od januára 2002 vznikla Slovenská elektrizačná a prenosová sústava, a.s. (ďalej len „SEPS“), ktorá pôsobí ako jediný prevádzkovateľ prenosovej sústavy na území SR. Jej 100%-ným vlastníkom je Slovenská republika prostredníctvom Fondu národného majetku SR (ďalej len „FNM“). Prenosová sústava SR je prirodzeným monopolom v oblasti prenosu elektriny v SR. Jej jediným oprávneným prevádzkovateľom je SEPS. Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že pri vykonávaní činnosti prenosu elektriny a s ňou súvisiacich činností na území SR neexistuje v tomto segmente konkurencia a teda ani súťaž.

SEPS okrem iného zabezpečuje prístup do sústavy vrátane prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny elektriny, dlhodobu spoľahlivú a bezpečnú prevádzku sústavy, vyrovnanie odchýlky sústavy na vymedzenom území v súlade s medzinárodnými pravidlami, koordináciu, rozvoj a prevádzkyschopnosť sústavy a iné. Práve zabezpečenie prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny

elektriny je z pohľadu hospodárskej súťaže jedným zo základných pilierov rozvoja liberalizovaného trhu s elektrinou v SR.

Veľkú úlohu na trhu s elektrinou v SR zohrávajú v súčasnosti cezhraničné profily a predaj voľných cezhraničných prenosových kapacít pre ostatné subjekty na tomto trhu. Prostredníctvom prenosovej sústavy SEPS je tak možné zabezpečiť export a import elektriny z a do SR. Import umožňuje znížiť trhovú silu existujúcich účastníkov trhu s elektrinou v SR prostredníctvom dovozu elektriny zo zahraničia. Export zase umožňuje obchodníkom vybilancovať svoje portfólio v zahraničí a umožňuje im zrealizovať obchodné príležitosti v zahraničí.

Prenosová sústava SR je prepojená prostredníctvom cezhraničných profilov s prenosovými sústavami nasledujúcich krajín:

- a) Česká republika – profil SEPS/ČEPS,
- b) Poľsko – profil SEPS/PSE - O,
- c) Maďarsko – profil SEPS/MAVIR,
- d) Ukrajina – profil SEPS/WPS.

Prenosová sústava v SR nie je prepojená s rakúskou prenosovou sústavou, tým pádom nie je možný cezhraničný prenos elektriny medzi Rakúskom a SR.

Table 3: Prehľad vyťaženia jednotlivých cezhraničných profilov za roky 2007 a 2008.

Prehľad vyťaženia jednotlivých cezhraničných profilov v %		
rok	2007	2008
profil	vyťaženie v %	vyťaženie v %
HU - SR	0,000	0,008
SR - HU	95,474	78,227
CZ-SR	97,662	70,766
SR-CZ	0,524	2,933
PL-SR	87,988	63,577
SR-PL	0,000	0,708
UA -SR	0,071	3,317
SR-UA	69,625	33,434

V rokoch 2007 až 2008 sa do SR importovalo menej elektriny ako umožňovala celková čistá prenosová kapacita cezhraničných profilov. Rozdiel bol spôsobený rentabilnosťou importu elektriny iba z niektorých krajín. Na import elektriny boli najviac využívané cezhraničné profily s Poľskom a ČR, aj keď vyťaženie týchto cezhraničných profilov v roku 2008 výrazne kleslo oproti roku 2007. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že kapacita cezhraničných profilov postačovala na uspokojenie potrieb subjektov na trhu s elektrinou v SR, avšak rozšírenie cezhraničných profilov najmä s Poľskom a ČR by mohlo viesť k zníženiu poplatkov za cezhraničné prenosové kapacity na týchto profiloch, čím by sa cena importovanej elektriny na území SR mohla znížiť. Vďaka tomu by mohlo dôjsť k zvýšeniu konkurencie v oblasti dodávky elektriny na území SR. Zavedenie „market couplingu“ trhu s elektrinou v SR a ČR (viď nižšie) spolu s rozšírením vyššie uvedených cezhraničných profilov by mohlo prospieť ešte k väčšiemu rozvoju konkurenčného prostredia na trhu s elektrinou v SR. Najvyťaženejšími exportnými cezhraničnými profilmi v roku 2007

boli profily s Maďarskom a Ukrajinou. Následne sa však v roku 2008 výrazne znížila vyťaženosť týchto profilov. Vzhľadom na to, že cena elektriny je vo všeobecnosti v Maďarsku ako i v balkánskych krajinách (Bulharsko, Rumunsko a pod.) vyššia ako v SR sú predmetné cezhraničné profily využívané najmä na export elektriny do týchto krajín. Tak ako bolo uvedené, tak na vyťaženosť jednotlivých cezhraničných profilov vplýva i množstvo tranzitov cez územie SR. Čím väčšie množstvo elektriny sa cez územie SR tranzituje do ďalších krajín, tým menšie množstvo cezhraničných kapacít zostáva na import elektriny do SR určenej na obchodovanie na území SR. Tým sa redukuje možnosť rozvoja konkurenčného prostredia na trhu s elektrinou v SR.

Rozvoju konkurencie na trhu s elektrinou v SR by taktiež pomohlo vybudovanie cezhraničného profilu s Rakúskom, ktoré v súčasnosti neexistuje.

Medzi ďalšie spôsoby na zvýšenie konkurencie na trhu s elektrinou v SR možno zaradiť:

- možnosť nakúpiť cezhraničné prenosové kapacity iba v špičkových hodinách,
- harmonizovať IT platformy pre všetky cezhraničné profily, čím by sa zjednodušil prístup účastníkov trhu s elektrinou v SR k cezhraničným kapacitám,
- informovať o plánovaných obmedzeniach v kapacitách jednotlivých cezhraničných profilov napríklad i prostredníctvom centrálného dátového skladu, ktorý bol popísaný vyššie.

V súčasnosti sa pripravuje **zavedenie „market couplingu“** (prepojenie trhu s elektrinou SR a ČR), ktorý odstráni povinnosť nakupovania cezhraničných prenosových kapacít pri krátkodobom obchodovaní na cezhraničnom profile SEPS – ČEPS. Toto by malo prispieť k lepšiemu využitiu tohto cezhraničného profilu a tým aj k rozvoju konkurencie ako i likvidity na trhu s elektrinou v SR a ČR. Zavedenie „market couplingu“ by mohlo prispieť k rozvoju krátkodobého trhu s elektrinou v SR. Pri dostatočnej prenosovej kapacite na profile SEPS – ČEPS by sa mohla cena elektriny na krátkodobom trhu v SR zhodovať s cenou na tom istom trhu v ČR.

Úrad pozitívne hodnotí **vytvorenie spoločnej aukčnej kancelárie so sídlom vo Freisingu** v Nemecku, ktorá bude mať okrem iného za úlohu organizovať aukcie na cezhraničné kapacity medzi 8 prevádzkovateľmi prenosových sústav zo 7 krajín a to z Nemecka, ČR, SR, Poľska, Maďarska, Rakúska a Slovinska. Úlohou aukčnej kancelárie by malo byť transparentné ako aj harmonizované pridelovanie cezhraničných kapacít na cezhraničných profiloch medzi vyššie uvedenými krajinami.

Aukcie na ročné cezhraničné kapacity sú organizované v novembri kalendárneho roka, z čoho pre účastníkov trhu s elektrinou v SR vyplýva riziko v prípade obstarania elektriny v čase pred uskutočnením aukcie na cezhraničné profily. Účastníci trhu s elektrinou v tomto čase už síce majú nakúpenú elektrinu v zahraničí, poprípade už majú uzatvorené zmluvy o dodávke elektriny s koncovým odberateľom, avšak nemajú istotu, že sa im podarí získať cezhraničnú prenosovú kapacitu na konkrétnom profile. Dôsledkom toho môže byť, že odhad výšky nákladov na cezhraničnú kapacitu, ktorý vstupuje do ceny pre odberateľov bude nadhodnotený, aj vďaka neistote získania potrebných cezhraničných kapacít, čím sa cena elektriny v SR môže zvyšovať. Rozvoju trhu s elektrinou v SR najmä

pri cezhraničnom prenose elektriny a samotnému zvýšeniu likvidity na trhu s elektrinou v SR by prospelo skoršie organizovanie ročných aukcií na cezhraničné prenosové kapacity.

Vytvorenie **operátora trhu s elektrinou** podobnému tomu, ktorý v súčasnosti existuje v ČR (Operátor trhu s elektrinou v ČR, a.s.) by mohlo napríklad zjednotiť všetky administratívne činnosti súvisiace s odovzdávaním údajov od a pre prevádzkovateľov distribučných sústav a prevádzkovateľa prenosovej sústavy. Predmetný operátor by zároveň mohol zabezpečiť organizovanie krátkodobého trhu s elektrinou v SR, čím by sa podporil rozvoj obchodovania s elektrinou v SR (napr. možnosť obchodovať denné, hodinové produkty a zrealizovať intraday a day ahead obchody) a tým aj samotná likvidita trhu s elektrinou a konkurencia na ňom. Taktiež by mohol zabezpečovať fungovanie vyrovnávacieho trhu s regulačnou elektrinou v SR.

3.4 Distribúcia elektriny v SR

Každá distribučná sústava elektriny má charakter prirodzeného monopolu. Na základe uvedeného je zrejmé, že pri vykonávaní distribúcie elektriny a s ňou súvisiacich činností na vymedzenom území v SR neexistuje v tomto segmente konkurencia. Možno teda konštatovať, že prevádzkovateľ distribučnej sústavy je jediným oprávneným subjektom na vykonávanie činností spojených s distribúciou elektriny na vymedzenom území v rámci SR.

Povinnosti prevádzkovateľa distribučnej sústavy stanovuje zákon o energetike, ktorý uvádza ako jednu z povinností zabezpečiť prístup do sústavy na transparentnom a nediskriminačnom princípe, s výnimkou plnenia povinností vo všeobecnom hospodárskom záujme.

Z dôvodu zabezpečenia transparentnosti a nediskriminačného správania zo strany prevádzkovateľov distribučnej sústavy, URSO svojimi rozhodnutiami reguluje distribúciu elektriny.

Na Slovensku pôsobia traja regionálni prevádzkovatelia distribučných sústav a ďalší lokálni prevádzkovatelia distribučných sústav.

3.4.1 Regionálni prevádzkovatelia distribučnej sústavy

Medzi regionálnych prevádzkovateľov distribučnej siete patria tieto tri spoločnosti:

- a) ZSE Distribúcia, a.s.,
- b) Stredoslovenská energetika - Distribúcia, a.s.,
- c) Východoslovenská distribučná, a.s.

Od 1. júla 2007 došlo na trhu s elektrinou v SR k „právnemu unbundlingu“, t.j. k oddeleniu distribúcie elektriny od jej predaja (dodávky). Spoločnosti Západoslovenská energetika, a.s., Stredoslovenská energetika, a.s. a Východoslovenská energetika, a.s. už priamo nevlastnia a neprevádzkujú distribučné

sústavy. Od uvedeného dátumu vlastní a prevádzkujú príslušné regionálne distribučné sústavy na častiach vymedzeného územia Slovenskej republiky vyššie spomínané novozaložené spoločnosti.

3.4.1.1 ZSE Distribúcia, a.s.

Západoslovenská energetika, a.s. ako materská spoločnosť ZSE Distribúcia, a.s. bola založená v novembri 2001. V tej dobe bol 100%-ným vlastníkom jej akcií Fond národného majetku SR (ďalej len „FNM“). V septembri 2002 predal FNM 49%-ný podiel akcií Západoslovenskej energetiky, a.s. spoločnosti E.ON Energie, AG so sídlom v Nemecku. 16. decembra 2003 previedol E.ON Energie AG 9 %-ný podiel na základnom imaní na Európsku banku pre obnovu a rozvoj.

Do 1. júla 2007 Spoločnosť poskytovala služby spojené s distribúciou a dodávkou elektrickej energie predovšetkým v regióne západného Slovenska. 1. júla 2007 boli distribučné činnosti vyčlenené do dcérskej spoločnosti ZSE Distribúcia, a.s., a činnosť predaja a dodávky do dcérskej spoločnosti ZSE Energia, a.s.

Od 1. júla 2007 **Západoslovenská energetika, a.s.** pôsobí ako servisná organizácia pre svoje dcérske spoločnosti **ZSE Energia, a.s.**, a **ZSE Distribúcia, a.s.**³, najmä poskytovaním výstavby, opráv a údržby distribučnej siete, poskytovaním zákazníckych služieb, účtovníctva, controllingu a všeobecných administratívnych služieb.

ZSE Distribúcia, a.s. ako dcérska spoločnosť Západoslovenskej energetiky, a.s. tak v súčasnosti prevádzkuje regionálnu distribučnú sústavu na území západného Slovenska (Bratislavský, Nitriansky, Trnavský a časť Trenčianskeho kraja).

3.4.1.2 Stredoslovenská energetika – Distribúcia, a.s.

Stredoslovenská energetika, a. s. ako materská spoločnosť Stredoslovenskej energetiky – Distribúcia, a.s., vznikla 1. januára 2002. Jej jediným zakladateľom bol Fond národného majetku Slovenskej republiky. Na základe uznesenia vlády SR č. 538 zo dňa 22. mája 2002 49 % podiel Fondu národného majetku SR získala priamym predajom spoločnosť Electricité de France International. 31. októbra 2002 spoločnosť vstúpila do SSE ako strategický partner.

Stredoslovenská energetika – Distribúcia, a.s. bola založená 22. marca 2006. Ako prevádzkovateľ distribučnej siete pôsobí v Žilinskom, Banskobystrickom kraji a v časti Trenčianskeho kraja. **Stredoslovenská energetika, a. s.**⁴, vlastní 100 % akcií v tejto spoločnosti. Spoločnosť začala aktívne pôsobiť od 1. júla 2007 po realizácii oddelenia prevádzkovateľa distribučnej sústavy podľa § 25 ods. 1 zákona o energetike.

³ Všetky tieto tri spoločnosti bude úrad pre účely tejto správy označovať spoločným názvom „ZSE“.

⁴ Obidve tieto spoločnosti bude úrad pre účely tejto správy označovať spoločným názvom „SSE“.

3.4.1.3 Východoslovenská distribučná, a. s.

Akciová spoločnosť Východoslovenská energetika, a.s. ako materská spoločnosť Východoslovenskej distribučnej, a.s. bola založená rozhodnutím zakladateľa - FNM zakladateľskou listinou zo dňa 17. decembra 2001 v súlade s rozhodnutím vlády SR č. 645 zo dňa 11. júla 2001 o privatizácii podniku Východoslovenské energetické závody, š.p. Košice. Do 1. júla 2007 zabezpečovala distribúciu a dodávku elektriny.

Východoslovenská distribučná, a.s. začala svoju prevádzkovú činnosť 1. júla 2007 ako 100% dcérska spoločnosť **Východoslovenskej energetiky, a.s.**⁵. V rámci „právneho unbundlingu“ vertikálne integrovanej spoločnosti Východoslovenská energetika a.s. prevzala k tomuto dátumu všetok majetok a záväzky, všetky práva a povinnosti týkajúce sa distribučnej činnosti materskej spoločnosti Východoslovenská energetika, a.s. Východoslovenská distribučná, a. s. je prevádzkovateľom distribučnej sústavy na území Košického, Prešovského a časti Banskobystrického kraja.

V tejto časti je potrebné upozorniť na fakt, že z historického vývoja sú regionálne distribučné siete spoločnosti ZSE a SSE prepojené s českými distribučnými sieťami, čo im umožňuje importovať elektrinu z ČR do SR bez nutnosti využiť cezhraničné prenosové kapacity SEPS. Tento fakt im dáva v porovnaní s ostatnými subjektmi na trhu s elektrinou v SR konkurenčnú výhodu.

Práve vyššie uvedení traja regionálni prevádzkovatelia distribučných sústav sú, vzhľadom na množstvo distribuovanej elektriny cez svoju sieť, najväčšími distribútormi elektriny na území SR, na ktorých sieť je pripojených i najväčší počet koncových odberateľov elektriny.

3.4.2 Lokálni prevádzkovatelia distribučnej sústavy

Do tejto kategórie patria hlavne distribučné sústavy v areáloch priemyselných podnikov. Tieto podniky zabezpečujú distribúciu elektriny v prvom rade pre svoje vlastné potreby a taktiež aj pre ostatné podniky a domácnosti priamo napojené na ich distribučnú sústavu, ktoré sa nachádzajú v dosahu tejto lokálnej distribučnej siete a tak vo väčšine prípadov plnia úlohu koncového dodávateľa elektriny pre tieto subjekty, čiže pôsobia i na maloobchode. Avšak vzhľadom na to, že väčšina lokálnych prevádzkovateľov distribučných sústav sú priemyselné podniky, ich primárnou činnosťou tak nie je distribúcia a obchodovanie s elektrinou na území SR. Vzhľadom na vyššie uvedené tieto subjekty úrad nepovažuje za významných konkurentov v oblasti obchodovania s elektrinou v SR.

Väčšina lokálnych distribučných sústav je napojených priamo na najbližšiu regionálnu distribučnú sústavu s výnimkou nižšie uvedených lokálnych distribučných sústav, ktoré sú napojené priamo na prenosovú sústavu SEPS:

- ❖ Duslo, a.s.,
- ❖ OFZ, a.s.,

⁵ Obidve tieto spoločnosti bude úrad pre účely tejto správy označovať spoločným názvom „VSE“.

Spomedzi lokálnych prevádzkovateľov distribučných sústav majú špecifické postavenie Železnice Slovenskej republiky, ktoré vlastní distribučnú sieť, ktorá sa rozprestiera na celom území SR a kopíruje elektrifikované železničné trate. Avšak nadradenými distribučnými sústavami pre nich sú všetky tri regionálne distribučné sústavy.

3.4.3 Zhodnotenie distribúcie elektriny v SR

1. júla 2007 sa uskutočnilo právne oddelenie dodávky/predaja elektriny od distribúcie elektriny (ďalej len „právny unbundling“) vo vertikálne integrovaných podnikoch (regionálni prevádzkovatelia distribučnej sústavy a ich materské spoločnosti, resp. sesterské spoločnosti pôsobiace na trhu dodávky elektriny). Slovenský trh s elektrinou sa tak legislatívne stal plne liberalizovaným (každý odberateľ, vrátane domácností, si môže vybrať dodávateľa elektriny), čo však neznamená, že automaticky vzniklo prostredie s plnohodnotnou hospodárskou súťažou, z ktorej by odberateľ mohol okamžite profitovať.

Dôvodom zavedenia **právneho unbundlingu** malo byť zlepšenie konkurenčného prostredia najmä v oblasti dodávky elektriny v SR realizáciou oddelenia distribúcie elektriny od dodávky elektriny. Avšak fakt, že regionálni prevádzkovatelia distribučných sústav sú stále majetkovo prepojení s dodávateľmi elektriny v rámci jednej skupiny podnikov spôsobuje, že právny unbundling nezabezpečil dostatočnú nezávislosť týchto subjektov a tým nedošlo k rozvoju konkurencie v očakávanom rozsahu. Ak podnik zostáva vertikálne integrovaný, môže mať tendencie zvyhodňovať spoločnosti patriace do jeho podnikateľskej skupiny na úkor konkurentov, konkrétne:

- prevádzkovateľ siete pristupuje lepšie k podnikom zo svojej skupiny ako ku konkurentom, môže využívať vlastníctvo aktív na sťaženie vstupu konkurentov na trh,
- pri integrovanej spoločnosti nie je možné zaručiť nediskriminačný prístup k informáciám, pretože neexistujú efektívne prostriedky, ktoré by zabránili prevádzkovateľovi siete poskytovať trhovo citlivé informácie podnikom zo svojej skupiny.

Nedostatočnosť právneho unbundlingu sa môže prejavovať problémami v oblasti distribúcie elektriny ako i v oblasti dodávky elektriny. Na základe vyššie uvedeného úrad považuje za najúčinnnejšie zavedenie tzv. „vlastníckeho unbudlingu“⁶, ktorý by lepšie prispel k rozvoju konkurenčného prostredia na trhu s elektrinou v SR.

Z prešetrovania vykonaného v súvislosti s prípravou tejto správy vyplynuli nasledujúce možné problematické oblasti v distribúcií elektriny v SR:

⁶ vlastnícky unbundling - majetkové oddelenie dodávky/predaja elektriny od distribúcie elektriny vo vertikálne integrovaných podnikoch (regionálni prevádzkovatelia distribučnej sústavy a ich materské spoločnosti, resp. sesterské spoločnosti pôsobiace na trhu dodávky elektriny).

Problémy s **dostupnosťou a správnosťou nameraných údajov o spotrebe elektriny koncovými odberateľmi**, ktoré majú povinnosť poskytnúť regionálni prevádzkovatelia distribučných sústav iným koncovým dodávateľom elektriny. Dostupnosť a správnosť týchto údajov je pre maloobchodníkov na trhu s elektrinou v SR nevyhnutná na fakturáciu za dodávku elektriny a s ňou spojených služieb. Výsledkom môže byť neskorá a chybná fakturácia, ktorá poškodzuje meno maloobchodníka a narúša jeho vzťah so zákazníkom, a preto by bolo vhodné zabezpečiť kontrolu poskytovania týchto údajov nezávislým subjektom.

Výmena dát a informácií potrebných pre činnosť na trhu s elektrinou v SR s prevádzkovateľmi regionálnych distribučných sústav nie je unifikovaná. Zo strany účastníkov trhu s elektrinou v SR si to vyžaduje nastaviť svoj informačný systém tak, aby mohol komunikovať so všetkými troma regionálnymi distribučnými spoločnosťami, s čím sú spojené i zvýšené náklady účastníkov na trhu s elektrinou v SR. Unifikovaná výmena dát so všetkými prevádzkovateľmi regionálnych distribučných sústav by pomohla k zjednodušeniu komunikácie medzi účastníkmi trhu s elektrinou v SR a znížila tak náklady na túto činnosť.

3.5 Obchodovanie s elektrinou v SR

Subjekty obchodujúce s elektrinou v SR musia mať povolenie na dodávku elektriny vydané URSO. V roku 2008 malo 296 subjektov povolenie na dodávku elektriny v SR. Hoci URSO nerozlišuje povolenia na dodávku elektriny v SR na veľkoobchode a maloobchode, úrad pre správne posúdenie konkurenčného prostredia rozdelil obchodovanie s elektrinou v SR na tieto dve oblasti.

Obchodovanie s elektrinou v SR predstavuje takú oblasť trhu s elektrinou v SR, v rámci ktorej je možné dosiahnuť vytvorenie konkurenčného prostredia. Takisto aj v podmienkach SR je na tejto úrovni najväčší priestor na rozvoj konkurencie.

Obchodovanie s elektrinou prebieha prostredníctvom energetických búrz, OTC platforiem alebo priamym uzatvorením bilaterálneho kontraktu. V porovnaní so zahraničím na Slovensku v súčasnosti nepôsobí žiadna energetická burza. Od 01.10.2008 je však možné obchodovať s elektrinou s dodávkou na území SR na Energetickej burze Praha (PXE). Z odpovedí oslovených účastníkov trhu s elektrinou v SR vyplýva, že obchodujú najmä prostredníctvom týchto OTC platforiem: SPX, TFS, ICAP, GFI, Wallich & Matthes, Tullett Prebon, SPECTRON.

Portál SPX je jedinou domácou obchodnou platformou zameranou na priame obchodovanie elektriny na krátkodobej a dlhodobej báze. Portál SPX poskytuje od roku 2008 sprostredkovateľské služby s cieľom podpory spotového a dlhodobého obchodovania a zároveň zvyšuje likviditu slovenského trhu s elektrinou. Poskytuje informácie o možných obchodných príležitostiach. Po vzájomnom odsúhlasení oboma stranami sa obchody zrealizujú na bilaterálnej báze. Spoločnosť SPX, s.r.o. bola založená v januári 2005 so sídlom v Žiline a jej zakladateľmi sú tieto subjekty: Západoslovenská energetika, a.s., Stredoslovenská energetika, a.s. a Východoslovenská energetika, a.s. Služby portálu SPX v súčasnosti využívajú najmä výrobcovia, obchodníci a dodávatelia elektriny pôsobiaci v SR, v Českej

republike, Rakúsku, Maďarsku a Veľkej Británii. Aktuálny počet účastníkov portálu SPX je 33 (údaj z októbra 2008). Za rok 2007 tento portál sprostredkoval obchod s elektrinou v objeme 7,37 GWh. Avšak za rok 2008 portál sprostredkoval obchody s elektrinou v celkovom objeme 1 035 GWh.⁷ Toto celkové množstvo sprostredkovaných obchodov tvorí približne 3,5 % z celkovej spotreby elektriny v SR v roku 2008.

Energetická burza Praha (PXE) je obchodná platforma určená na obchodovanie s elektrinou v ČR a v SR. Bola založená 05.03.2007 s cieľom nastaviť nové pravidlá pre obchodovanie s elektrinou. Táto burza pomáha rozvoju konkurenčného prostredia a zabezpečuje všetkým účastníkom burzy rovnaké podmienky pre obchodovanie bez ohľadu na veľkosť ich transakcií. Podporuje tak transparentnosť cenotvorby elektriny. V priebehu roka 2008 sa na tejto burze zobchodovala elektrina v objeme 32,727 za viac ako 2,4 mld. EUR. Zobchodovaný objem v TWh reprezentuje takmer 55% celkovej ročnej spotreby ČR. Od 01.10.2008 je síce možné obchodovať aj s elektrinou s dodávkou na území SR na Energetickej burze Praha (PXE), ale do konca roku 2008 nebol zrealizovaný ani jeden obchod s touto elektrinou. Z výsledkov prešetrovania vyplynulo, že väčšina oslovených subjektov má záujem obchodovať na predmetnej burze s elektrinou s dodávkou na území SR, avšak nižšie uvedené prekážky mnohým subjektom komplikujú obchodovanie. Medzi tieto prekážky možno zaradiť:

- absencia „market-makera“ (t.j. zvyšuje riziko neuzavretia pozície),
- právne, daňové a účtovné prekážky - povolenie na dodávku elektriny sa vydáva len subjektom so sídlom na území SR, čo spôsobuje v prípade obchodovania na tejto burze daňové a účtovné komplikácie,
- vyššie náklady spojené s pôsobením na burze v porovnaní s OTC platformami.

Odstránenie vyššie uvedených prekážok, ako aj aktívne využívanie predmetnej burzy na obchodovanie s elektrinou s miestom dodávky na území SR by prospelo rozvoju likvidity, transparentnosti a vytvorilo by lepšie podmienky pre rozvoj konkurencie na trh s elektrinou v SR.

Z údajov získaných úradom počas prešetrovania vyplynulo, že najviac využívanou OTC platformou účastníkmi trhu s elektrinou v SR je portál SPX a TFS a menej využívanými portálmi sú Wallich & Matthes a ICAP. Na ostatných platformách sú zobchodované veľmi malé množstvá a využívajú sa skôr na informačné účely. Na existujúcich OTC platformách sa množstvo zobchodovanej elektriny medziročne zvyšuje, avšak stále nezabezpečuje dostatočnú mieru likvidity a rozvoj trhu s elektrinou v SR (najmä krátkodobého trhu s elektrinou v SR) v spojení s ostatnými problémovými oblasťami popísanými v tejto správe.

Účastníci na trhu s elektrinou v SR využívajú taktiež energetické burzy v zahraničí (predovšetkým EEX – European Energy Exchange (Nemecko)) na získavanie informácií o cenách, trhoch, produktoch a pod. Tieto energetické burzy sú pre účastníkov trhu s elektrinou v SR referenčnými pri strategických, taktických a operatívnych obchodných plánoch a rozhodnutiach. Vzhľadom na príbuznosť trhu

⁷ <http://www.spx.sk/doc/SPX-o-spolocnosti.pdf>

s elektrinou v SR a ČR, historicky dané prepojenie prenosových sústav, veľké množstvo prenesenej elektriny medzi týmito sústavami a ekonomickú prepojenosť niektorých účastníkov trhu v oboch krajinách sa taktiež využívajú informácie od českého OTE - Operátor trhu s elektrinou. Tento operátor okrem iného organizuje krátkodobý obchod s elektrinou v spolupráci s prevádzkovateľom prenosovej sústavy ČR.

Obchodovanie s elektrinou v SR je ovplyvnené nedostatočne rozvinutým **krátkodobým trhom s elektrinou v SR** (napr. možnosť obchodovať denné, hodinové produkty a zrealizovať intraday a day ahead obchody). Zavedenie „market couplingu“ medzi SR a ČR by mohlo výraznou mierou pomôcť rozvoju krátkodobého trhu. Rozvoj krátkodobého trhu s elektrinou by zabezpečil **zvýšenie likvidity** veľkoobchodu ako aj maloobchodu a v neposlednom rade by zvýšil možnosti vybilancovania portfólia subjektov na trhu s elektrinou v SR. Organizovanie krátkodobého trhu s elektrinou v SR by mohol zabezpečiť už vyššie spomínaný operátor trhu s elektrinou.

Dôležitým prvkom pri rozvoji trhu s elektrinou je dostatočná miera likvidity na trhu. To znamená dostatočné množstvo obchodných príležitostí na nákup a predaj elektriny rôznych druhov produktov. Vzhľadom na veľkosť trhu s elektrinou v SR a historický vývoj tohto trhu je nízka likvidita pretrvávajúcim problémom. Nízka likvidita je charakteristickou črtou obchodovania na trhu s elektrinou v SR a obmedzuje tak možnosti účastníkov trhu s elektrinou realizovať nákup a predaj elektriny na vymedzenom území transparentným a nediskriminačným spôsobom.

Nízka likvidita je spôsobovaná súhrou viacerých kľúčových faktorov pôsobiacich na našom trhu. Sem môžeme zaradiť:

- a) štátne regulačné zásahy a ich dopady na trh s elektrinou v SR,
- b) koncentrovaná štruktúra výroby elektriny v SR s významným postavením jedného z hráčov,
- c) nedostatočne fungujúci právny unbundling prevádzkovateľov regionálnych distribučných sústav, ktorý nepriniesol očakávané otvorenie trhu a intenzívnejšiu hospodársku súťaž,
- d) existencia 3 veľkých maloobchodníkov,
- e) nedostatočná rozvinutosť krátkodobého trhu s elektrinou v SR,
- f) nedostatočnosť cezhraničných importných kapacít najmä na profiloch s ČR a Poľskom,
- g) a iné.

Elektrina, ktorá slúži na obchodovanie na území SR je tvorená elektrinou vyrobenou na území SR⁸ a elektrinou importovanou zo zahraničia do SR.

Table 4: Množstvo výroby a importu elektriny do SR za roky 2005 až 2008.⁹

rok	2005	2006	2007	2008
Výroba elektriny v SR v GWh	31 294	31 227	27 907	29 309
Import v GWh	8 570	9 320	13 580	9 412
spolu	39 864	40 547	41 487	38 721

⁸ Vid'.: Kapitola 3.2 Výroba elektriny v SR.

⁹ Zdroj: SEPS

Ako už bolo uvedené vyššie (viď. kapitola 3.2), najvýznamnejším výrobcom elektriny v SR sú Slovenské elektrárne, a.s., ktoré vzhľadom na veľkosť inštalovaného výkonu, množstvo vyrobenej elektriny a diverzifikovanej výrobnéj základne sú ako jediné schopné zabezpečiť elektrinu pre obchodovanie vo väčšom rozsahu pre obchodníkov. Avšak Slovenské elektrárne, a.s. z celkovej svojej ročnej výroby predávajú cca. 60 – 70% formou priamych bilaterálnych kontraktov pre ich 6 najväčších odberateľov, medzi ktorých patria 3 koncoví odberatelia elektriny a 3 regionálni prevádzkovatelia distribučnej sústavy. Navyše časť zvyšnej elektriny, ktorú ročne vyrobia Slovenské elektrárne, a.s. slúži na poskytovanie podporných služieb a regulačnej elektriny pre SEPS, čo ešte viac znižuje množstvo dostupnej elektriny pre dlhodobú dodávku na ročnej báze. Na základe vyššie uvedeného je tak pre ostatné subjekty pôsobiace na trhu s elektrinou v SR obmedzené množstvo dostupnej elektriny vyrobenej Slovenskými elektrárnami, a.s.

Ostatní obchodníci tak majú možnosť nakúpiť menšie množstvá elektriny a majú sťažené podmienky pri nákupe elektriny oproti ZSE, SSE a VSE. To im obmedzuje možnosť dodávať elektrinu pre viac koncových odberateľov, čím pre nich vzniká nevýhoda v konkurenčnom boji na maloobchode voči 3 regionálnym distribučným spoločnostiam. Tento stav pretrváva už dlhodobo od začiatku liberalizačného procesu a spomaľuje tak vznik konkurenčného prostredia v oblasti maloobchodu. Vyššie uvedené taktiež odrádza potenciálnych konkurentov od vstupu na maloobchod a zabraňuje tak príchodu nových hráčov.

Ďalšou možnosťou získania elektriny s cieľom dodávky pre koncových odberateľov je import elektriny do SR. Na import elektriny boli väčšinou využívané cezhraničné profily s Poľskom a ČR, a preto aj predmetné cezhraničné profily boli vysoko vyťažené. Úrad sa tak domnieva, že práve rozšírenie cezhraničných profilov s Poľskom a ČR by viedlo k zníženiu poplatkov za cezhraničné prenosové kapacity na týchto profiloch, čím by sa cena importovanej elektriny na území SR znížila. Vďaka tomu by mohlo dôjsť k zvýšeniu konkurencie v oblasti dodávky elektriny na území SR.

Špecifické postavenie pri importe a exporte elektriny z a do ČR majú spoločnosti ZSE a SSE, ktoré vzhľadom na historické prepojenie s ČR majú svoje regionálne distribučné siete prepojené s českými distribučnými sieťami, čo im umožňuje importovať a exportovať elektrinu z a do ČR bez nutnosti využiť cezhraničné prenosové kapacity SEPS. Tento fakt im dáva v porovnaní s ostatnými subjektmi na trhu s elektrinou v SR konkurenčnú výhodu.

Import elektriny do SR na účely dodávky koncovým odberateľom ovplyvňujú problémy popísané v predchádzajúcich kapitolách ako sú štátne regulačné zásahy, nízka likvidita, absencia centrálného dátového skladu a pod. Ďalším negatívnym faktorom ovplyvňujúcim import elektriny do SR je aj absencia krátkodobého trhu s elektrinou v SR, ktorý je významný na podporu fungovania maloobchodu. Taktiež sem možno zaradiť nevhodné načasovanie organizovania aukcií na ročné cezhraničné kapacity (v novembri) zvyšujúce riziko a neistotu pôsobenia na maloobchode. Podmienky na trhu s elektrinou v SR uvedené vyššie neumožňujú v dostatočnej miere rozvoj konkurenčného prostredia v oblasti maloobchodu.

3.5.1 Veľkoobchod s elektrinou v SR

Veľkoobchodníkmi sú tie subjekty, ktoré nedodávajú elektrinu koncovým odberateľom, ale snažia sa primárne zrealizovať čo najviac obchodných príležitostí s cieľom dosiahnuť zisk. Veľkoobchod okrem iného slúži maloobchodníkom na vybilancovanie svojho portfólia v súvislosti s dodávkou elektriny koncovým odberateľom.

V oblasti veľkoobchodu vykonávalo svoju činnosť viac ako 40 obchodníkov z nich pôsobila približne 1/3 aj v maloobchode. Väčšina vyššie uvedených veľkoobchodníkov je súčasťou nadnárodných energetických spoločností pôsobiacich na trhu s elektrinou vo viacerých krajinách.

Veľkoobchod prebieha v prenosovej sústave, kým maloobchod je dodávka koncovému odberateľovi, ktorý je v prevažnej miere napojený na niektorú z distribučných sústav. Veľkoobchodník taktiež nemusí niesť zodpovednosť za odchýlku odberateľa, nemusí mať uzatvorenú zmluvu o distribúcií s prevádzkovateľmi príslušných distribučných sústav a nemusí poskytovať služby spojené s odberom. Kým v oblasti veľkoobchodu je jediným kritériom predaja cena, tak pri cenotvorbe v maloobchode sa musí zohľadniť v cene odberový diagram koncového odberateľa, jeho rizikovosť a bonita. Zároveň musí maloobchodník zabezpečiť vybilancovanie svojho portfólia v súvislosti s reálnym odberom svojich koncových odberateľov v reálnom čase, s čím je spojené riziko zmeny ceny a podmienok na veľkoobchode.

Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že pôsobenie v oblasti veľkoobchodu sa svojimi činnosťami a aktivitami líši od maloobchodu.

Prostredníctvom veľkoobchodu sa snažia taktiež niektoré subjekty o vstup na maloobchod. Veľkoobchodníkov možno považovať za potenciálnych vstupujúcich hráčov na maloobchod vzhľadom na to, že prostredníctvom veľkoobchodu sa snažia etablovať na trhu s elektrinou v SR a získať o ňom čo najviac informácií. Mnoho súčasných maloobchodníkov pôsobilo zo začiatku len na trhu veľkoobchodu. Následne po získaní poznatkov o trhu s elektrinou v SR začali dodávať aj koncovým odberateľom. Vzájomná prepojenosť veľkoobchodu a maloobchodu je taktiež v tom, že veľkoobchod umožňuje maloobchodníkom vybilancovať svoje portfólio. Je preto potrebné vytvoriť také trhové prostredie na trhu s elektrinou v SR, ktoré zvýši záujem subjektov o vstup na maloobchod. So vzrastajúcim počtom maloobchodníkov sa zvýši konkurenčné prostredie v dodávke elektriny koncovým odberateľom, z ktorého bude v konečnom dôsledku profitovať spotrebiteľ.

Súčasný stav vo veľkoobchode je poznačený silnou pozíciou ZSE, SSE a VSE na trhu, avšak ako pozitívum je možné označiť i vstup nových hráčov za posledné roky. Títo noví hráči nie sú vertikálne integrovaní a zobchodovali menšie množstvo ako ZSE, SSE a VSE. Tým, že Slovenské elektrárne, a.s. väčšinu svojej elektriny predajú priamymi bilaterálnymi kontraktmi len 6 subjektom, pre nových hráčov tak zostávajú obmedzené možnosti nákupu elektriny vyrobenej v SR. Pokiaľ chcú tieto subjekty získať ďalšie množstvá elektriny, musia si ju zabezpečiť importom. To znamená, že si musia zabezpečiť najprv nákup elektriny v zahraničí, či už cez obchodné platformy alebo priamymi bilaterálnymi kontraktmi a následne si

zabezpečiť cezhraničné prenosové kapacity. Pri importe im však vzniká riziko získania nedostatočnej prenosovej kapacity a jej ceny. To im komplikuje cenotvorbu pri následnom predaji elektriny. Na to, aby boli noví hráči dostatočne motivovaní ku vstupu na veľkoobchod s elektrinou v SR, musia mať dostatočnú prenosovú kapacitu na cezhraničnom profile a zároveň stabilné regulačné prostredie, ktoré nebude narúšané nesystémovými štátnymi zásahmi. Tak by sa zvýšila stabilita tohto prostredia, ktorá by mohla viesť k väčšej motivácii účastníkov byť aktívnymi na trhu s elektrinou v SR a viedlo by to k lepšiemu prepojeniu slovenského trhu s elektrinou s okolitými trhmi. Takéto prostredie by podporilo príchod ďalších hráčov na trh, resp. by umožnilo expanziu nových hráčov.

3.5.2 Maloobchod s elektrinou v SR

Liberalizačný proces maloobchodu s elektrinou v SR začal 1.1.2005 na základe zákona o energetike. Od tohto dátumu došlo k liberalizácii trhu s elektrinou koncových odberateľov elektriny mimo domácností, kedy sa tieto subjekty stali oprávnenými odberateľmi. Podľa zákona o energetike je **oprávneným odberateľom** fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená na výber dodávateľa elektriny. To znamená, že si môže slobodne zvoliť svojho dodávateľa elektriny. Proces liberalizácie pokračoval na základe platnej legislatívy dňom 1.7.2007, kedy sa aj domácnosti stali oprávnenými odberateľmi.

Maloobchodný predaj elektriny podnikateľom nepodliehal v sledovanom období cenovej regulácii zo strany URSO. Cena bola generovaná trhovou ponukou a dopytom po elektrine. Od roku 2009 však došlo k zavedeniu regulácie ceny elektriny spotrebovanej malými podnikmi (viď kapitola 3.2). Maloobchodný predaj elektriny domácnostiam podlieha regulácii zo strany URSO. Každý účastník trhu s elektrinou, ktorý má povolenie na dodávku elektriny zo strany URSO, môže dodávať elektrinu domácnostiam, avšak za regulovanú cenu. Každý subjekt, ktorý má v úmysle dodávať elektrinu pre domácnosti, musí predložiť URSO cenový návrh dodávky elektriny domácnostiam. Regulačný orgán stanovuje maximálnu cenu elektriny pre domácnosti každému z týchto podnikateľov formou rozhodnutia.

Tak ako bolo uvedené vyššie, v oblasti veľkoobchodu pôsobí viac ako 40 veľkoobchodníkov, z ktorých približne 1/3 pôsobí aj v oblasti maloobchodu. Úrad však ďalej uvádza, že do tejto skupiny maloobchodníkov patria i Slovenské elektrárne, a.s., ZSE, SSE a VSE.

Úrad zastáva názor, že práve títo maloobchodníci (vynímajúc vyššie uvedené 4 spoločnosti) môžu v najväčšej miere prispieť k rozvoju konkurenčného prostredia v oblasti maloobchodu. V oblasti maloobchodu v sledovanom období mali ZSE, SSE a VSE najvýznamnejšie postavenie podľa počtu koncových odberateľov a množstva dodanej elektriny týmto odberateľom. V oblasti maloobchodu pôsobia taktiež aj Slovenské elektrárne, a.s. Avšak vzhľadom na množstvo nimi dodanej elektriny koncovým odberateľom, počet týchto odberateľov, zmluvný vzťah s niektorými odberateľmi a fakt, že ich primárnou aktivitou nie je maloobchodná dodávka elektriny, nemožno ich považovať za subjekt s výraznou trhovou silou v oblasti maloobchodu, majú však významný konkurenčný potenciál aj v maloobchode.

V oblasti maloobchodu sa iba v malej miere prejavil proces liberalizácie a iba veľmi malý počet koncových odberateľov pristúpil k zmene dodávateľa (menej ako 0,1 % z celkového počtu koncových odberateľov). Dodávateľmi, ktorým sa podarilo získať koncových odberateľov elektriny boli práve vyššie uvedení maloobchodníci. Z toho vyplýva, že proces liberalizácie je na veľmi nízkej úrovni.

Proces liberalizácie možno v oblasti maloobchodu zhodnotiť s rozdelením na nasledujúce kategórie odberateľov:

- a) **podnikatelia s odberom elektriny viac ako 1 000 MWh** – úrad na základe prešetrovania zistil, že maloobchodníci (vynímajúc ZSE, SSE a VSE) sa poväčšine orientujú práve na túto kategóriu koncových odberateľov. Mnohé z týchto firiem organizujú výberové konania na najvýhodnejšieho dodávateľa elektriny. Maloobchodná dodávka elektriny pre týchto koncových odberateľov zaznamenala zatiaľ najväčší posun pri vytváraní konkurenčného prostredia, avšak stále nemožno hovoriť o plne fungujúcej súťaži v oblasti dodávky týmto odberateľom.
- b) **podnikatelia s odberom elektriny menej ako 1 000 MWh a domácnosti** - konkurencia pri dodávkach elektriny týmto kategóriám koncových odberateľov je veľmi nízka, vzhľadom na nezáujem maloobchodníkov dodávať elektrinu týmto kategóriám ako aj nedostatočnou informovanosťou týchto kategórií o možnostiach zmeny dodávateľa elektriny.

Aj keď bol maloobchod plne liberalizovaný v roku 2007 doteraz sa neprejavili jej dôsledky a na trhu sa rozvíja konkurenčné prostredie iba veľmi pomaly.

Vzájomné pôsobenie všetkých problémových oblastí vo výrobe, prenose, distribúcii a obchode s elektrinou sťažuje subjektom pôsobiacim na maloobchode alebo potenciálnym vstupujúcim do tejto oblasti etablovať sa v oblasti maloobchodu alebo vstúpiť na tento trh a tak prispieť k rozvoju konkurencie v maloobchode v SR.

3.6 Zhodnotenie informovanosti subjektov na trhu s elektrinou v SR

Situácia v oblasti informovanosti **výrobcov a obchodníkov** s elektrinou o súčasnej legislatíve a jej možnostiach je na dostatočnej úrovni. Problematická je však informovanosť týchto subjektov o chystaných zmenách v regulačnom prostredí a legislatíve s tým súvisiacej. Nepredvídateľné a nesystémové štátne regulačné zásahy a zmeny v regulačnom prostredí a s tým súvisiacej legislatíve nedávajú možnosť týmto subjektom sa v dostatočnom časovom predstihu na zmeny pripraviť.

Z prešetrovania úradu vyplynulo, že informovanosť koncových odberateľov (**podnikateľov – veľké priemyselné podniky**) o možnostiach, ktoré im dáva legislatíva ohľadom zmeny dodávateľa elektriny a o ponukách alternatívnych dodávateľov elektriny je dostatočná. Väčšina vyššie uvedených veľkých priemyselných podnikov využila možnosť zorganizovať výberové konania na dodávateľa elektriny a tak si vybrať najvýhodnejšieho dodávateľa elektriny. Faktory ovplyvňujúce zmenu dodávateľa elektriny boli najmä cena a podmienky dodávky, starostlivosť o zákazníka a s tým spojené služby.

Rozvoju konkurencie v oblasti dodávok domácnostiam a malým podnikom by taktiež pomohlo **zlepšenie informovanosti domácností a malých podnikov** o možnostiach, ktoré im dáva legislatíva ohľadom zmeny dodávateľa elektriny a o ponukách alternatívnych dodávateľov elektriny. Táto informovanosť je nevyhnutná pre správny výber dodávateľa a zdá sa z pohľadu úradu nedostatočná. Bolo by vhodné, aby súhrnné informácie o cenách elektriny pre domácnosti od rôznych dodávateľov mohli získať z jedného zdroja (napr. na jednej nezávislej internetovej stránke). Príkladom môže byť internetová stránka českého energetického regulátora: Energetický regulační úřad¹⁰. Tieto údaje by im vo veľkej miere pomohli pri výbere najvýhodnejšieho dodávateľa elektriny na danom území.

4 Záver

Úrad v tejto správe charakterizoval a zhodnotil fungovanie trhu s elektrinou v SR z pohľadu hospodárskej súťaže, v ktorej sa snažil poukázať na problémové oblasti, ktoré sa na tomto trhu za posledné roky objavili. Každý segment trhu s elektrinou v SR, tak ako boli uvedené vyššie v tejto správe, je špecifický i z pohľadu účastníkov na ňom pôsobiacich ako i z pohľadu problémových oblastí na ňom identifikovaných. Vo všeobecnosti možno uviesť, že výroba elektriny v SR je charakteristická významným postavením Slovenských elektrární, a.s. a vysokou mierou koncentrácie. Prenos a distribúcia elektriny v SR sa vyznačuje existenciou prirodzených monopolov. V oblasti maloobchodu s elektrinou v SR pôsobia 3 subjekty s vysokou trhovou silou, ktoré sú vertikálne integrované. Veľkoobchod s elektrinou v SR je špecifický svojou nízkou likviditou. Trh s elektrinou v SR je vo fáze neustáleho rozvoja konkurenčného prostredia, ktorý je však spomaľovaný niektorými nesystémovými regulačnými zásahmi zo strany štátu. Úrad sa predmetnou správou snažil poukázať na problémové oblasti, ktorých vyriešenie by viedlo k zlepšeniu súťažného prostredia na trhu a k zvýšeniu jeho transparentnosti.

Je potrebné si uvedomiť, že jedine zabezpečením kvalitných súťažných podmienok môže dôjsť k plnému rozvoju hospodárskej súťaže na trhu s elektrinou v SR. Z vytvorenia trhu, na ktorom bude prebiehať konkurenčný boj o konečného odberateľa elektriny, môže mať prospech v konečnom dôsledku samotný spotrebiteľ.

¹⁰ www.eru.cz